

Het Parool, 26-11-2014

Wetenschappers lieten zich gisteravond van hun beste kant zien in de Stadsschouwburg.

Of hij een testje wilde doen met het publiek, was professor Erik Scherder gevraagd. 'En nee, alleen een test, ik mocht verder niets zeggen! Ik heb..' – hij buigt zich voorover naar de zaal – '..de kortste spreektijd van iedereen!'

Dat moet even wennen zijn geweest voor de neuropsycholoog die doorbrak voor het grote publiek door zijn energieke optredens bij De Wereld Draait Door. Hij liet de zaal 'man! vrouw!' schreeuwen in een proef over gezichtsherkenning. Een mooi interactief bruggetje naar zijn verhaal over een gebied in de hersenen dat gezichtsherkenning regelt.

Op het scherm in de Stadsschouwburg, waar gisteravond voor de tweede keer het Gala van de Wetenschap werd gehouden, verscheen metersgroot een scan van gezonde hersenen. Dertienhonderd gram grijze massa. Daarna toonde Scherder een scan van dementerende hersenen. Een armetierig, verschrompeld hoopje van driehonderd gram – het gebied dat gezichtsherkenning regelt was een krater geworden. Zelden kwam de aftakeling zo helder op je netvlies te staan. 'Zo, de sfeer is er goed uit, hè?' constateerde Scherder droogjes.

Onsexy onderwerpen

Maar dat was maar voor even. De organisatie – New Scientist, Folia en Het Parool – was erin geslaagd wetenschappers te strikken die zelfs de meest onsexy onderwerpen – zeg, privaatrecht, kwantummechanica – spannend weten te maken.

Een charmant klungelige Edgar du Perron schetste dilemma's van de moderne techniek: tot wanneer moet je in een zelfsturende auto nog zelf blijven opletten (omdat de bestuurder aansprakelijk blijft) en wanneer moet je juist lekker achterin de krant gaan zitten lezen (omdat elk menselijk ingrijpen de boel alleen maar kan verergeren)? Voer voor juristen, invoelbaar voor de zaal.

En Mark Golden bracht zijn verhaal over elektronen tot leven met de vergelijking met stijve Britten die in elke volle bus nog de maximale afstand tot elkaar weten te vinden en vrolijke Brazilianen die rustig met zijn twintigen op één stoel een feestje bouwen. Respectievelijk fermionen en bosonen, dat begreep u al, de kern van de kwantummechanica. Hier raakten we hem alsnog kwijt, natuurlijk, maar het proefje met stikstof en zwevende magneten was spectaculair.

Toegankelijk en tastbaar

De wetenschappers waren deze avond duidelijk geïnstrueerd het toegankelijk en tastbaar te houden, en ze hielden zich er goed onder. Louise Fresco, voedselspecialist van de universiteit van Wageningen, begon haar verhaal over drie miljard extra monden die de komende jaren dierlijke eiwitten nodig zullen hebben.

Net toen de zaal in een lichte depressie dreigde te schieten, trok ze een zwart doek van een tafeltje naast haar en onthulde een oplossing voor de voedingsproblematiek: een terrarium vol over elkaar heen kruipende sprinkhanen. 'Deze schatjes,' zei ze vertederd, 'zitten vol goede vetten en eiwitten. Ze hebben de voedingswaarde van een biefstuk.'

Helaas vond Fresco het in deze setting wat ongezellig om er eentje uit te halen en te laten zien wat een heerlijk vetrandje de beestjes in hun binnenste hadden, maar dat maakte ze even later ruimschoots goed. Met een royaal dienblad met insectensnacks ('Met dipsaus!') ging ze de eerste rijen langs. Universiteitshoogleraar Alexander Rinnooy Kan en gastheer Robbert Dijkgraaf konden moeilijk weigeren. Alles voor de wetenschap.

(Door: Vera Spaans)